

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 10— Din
za inozemstvo 20—

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravištvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 26.

Podružnice:

Maribor, Barvarska ulica
št. 1. Tel. št. 22.

Celje, Aleksandr. cesta.

Račun pri pošti, čekov.
zavodu št. 11.942.

Borba za protidraginjsko akcijo

INTRIGE VELEPRIDOBITNIH KROGOV. — IZVOZNA DEBATA V
MINISTRSKEM SVETU. — ODLOČEN NASTOP ŽERJAV.

Beograd, 20. novembra. (Izv.) Zadržane dni je pričel močan pritisk veleagrar-
nih in velepridobitnih krogov na finanč-
no ministrstvo, da se naj uvoz inozem-
ske hrane čim najbolj omeji, in omeje
sploh ustavi. To naj bi se zgodilo na
ta način, da bi finančna uprava ukini-
la izdajanje deviz zlasti za uvoz moke in
masti. Ze več dni je opažati veliko re-
zerviranost generalnega inspektorata v
tem pogledu.

Včeraj in danes je minister Žerjav
opetovano konferiral s finančnim mini-
strom Kumanudjem ter odločno zahteval,
da se nadaljuje uvozna politika,
brez katere je protidraginjska akcija
nemogoča. Minister Žerjav je izjavil, da
bo primoran zahtevati takojšnjo odloč-
itev ministrskega sveta, ako bi se finanč-
no ministrstvo že udajalo pritisku teh
krogov in da bo event. primoran izvaja-
ti konsekvence.

Beograd, 20. novembra. (Izv.) Na da-
našnji seji je razpravljala ministrski svet
o vprašanju mlevskega prometa, s ka-
terim naj bi se dvignila delavnost doma-
nih mlinov. Finančni minister je predla-
gal, da naj se mlinom dovoli, da smejo
za 100 kg iz inozemstva uvoziti pšeni-
ce izvozi brez carine 50 kg bele moke.
Po daljši debati je bil ta predlog začas-
no odklonjen, češ da bi v tem slučaju
takoј poskočila cena moki. Vsled tega
je bil sprejet eventualni predlog, da se
nemožnoma dovoli mlinom, da smejo od
množine žita, uvoženih iz inozemstva, svo-
bodno izvoziti vso iz tega žita izdelano
moko, otrobi pa da morajo ostati doma.
Obenem se bo finančno ministrstvo da-
lje pogajalo glede prvega predloga, ka-

tereja ne bilo pripravljeno sprejeti, ako
mlini garantirajo za gotovo cene bele
moke v državi sami.

Državni podtajnik Popović je imel
daljši referat o izvoznih razmerah za svi-
nje, svinjsko meso in mast. Svoje poro-
čilo je zaključil s predlogom, da se pre-
pove izvoz svinj do 120 kg. Za svinje
preko te teže pa naj se plača carina
800 Din od komada. Zaklane svinje naj
imajo za 50 odst. nižjo carinsko obreme-
nitev. Mesni izdelki in meso naj bi bili
carine prosti. Za mast je predlagal Po-
pović carino 7.50 Din od kg.

O teh predlogih se je v ministrskem
svetu razvila daljša debata. Minister Pu-
celj je odločno zahteval, da se čimbolj
olajša izvoz živih prašičev ter da naj se
obremenjuje izvoz, če tehtažo, če tehtažo
120 kg, le z 250 Din od komada, če tehtažo
od 60 do 120 kg s 150 Din in šele od 60
kg nižje naj se v skrajnem slučaju spre-
pove izvoz. Proti temu predlogu je se-
javil minister za socialno politiko dr.
Žerjav, ki je poudarjal, da vlada ne sme
zapostaviti samo interese posameznih slo-
jev, ampak da mora varovati interese ce-
line ter paziti na to, da se produkcija
svinj čimbolj poveča. Ni proti temu, da
se prašiči tudi izvažajo, vendar pa le
pod pogojem, da izvozniki garantirajo,
da domače cene ne bodo pretirale. Če
se vrnejo na cene v mesecu avgustu,
bo padlo zaupanje v dinar tudi v ino-
zemstvu. Do sklepanja v zadevi izvoz-
nih carin ni prišlo, ker mora finančni
minister pripraviti ministrskemu svetu
statistične podatke o izvozu in o kalku-
laciji domačih in svetovnih cen.

Seja ministrskega sveta

PODPORA POŠKODOVANCEM NA GORENJSKEM. — ZAŠČITA
ŠIBKEJŠIH STANOVANJSKIH NAJEMNIKOV.

Beograd, 20. novembra. (Izv.) Mini-
strski svet je na današnji seji dovolil iz-
reden kredit 200 tisoč dinarjev za pomoč
oškodovanim vsled elementarnih nezdov
na Gorenjskem zlasti v škofjeloškem
okraju.

Dalje je minister za socialno politiko
dr. Žerjav predložil načrt novele k sta-
novanjskemu zakonu, s katero se daje
ministru za socialno politiko pooblastilo,
da po čl. 3 stanovanjskega zakona z
naredbo predpiše meje, do katerih se
sme po 1. januarju 1923 gospodarsko
slabšim slojem zvišati najemnina za
stanovanje in sicer po krajevnih razme-
rah in po splošnih gmotnih razmerah
dotičnih slojev. To pravico sme minister
za socialno politiko prenesti tudi na po-
krajinske namestnike oziroma velike žu-
pane. Ministrski svet je to novelo spre-
jel, podrobni predpisi pa se je prepustil
finančno-ekonomskemu komiteju mini-
strstva, ki bo o tem razpravljal v sredo.
Dalje je minister za socialno politiko dr.

Žerjav predložil načrt zakona o izrednih
merah v slučaju slabe letine.

Ministrski svet je določil, da se bo
invalidski zakon obravnaval v izredni
seji ministrskega sveta.

Ministrski svet je razpravljala tudi o
čl. 4 uradniškega zakona ter se je zedi-
nila na to, da bo predlagala vlada tako
stilizacijo tega člena, da ne more postati
državnim uradnik, kdor dela na nepostav-
no spremembo državnega reda in dr-
žavne oblike.

Ministrski predsednik Pašić je napo-
sledil poročal, da je madžarska vlada
stavila predlog, da se opcijska pravica
Madžarov v naši državi podaljša za pet
let, da pa uživajo prizadelet med tem vse
državljanke pravice. Ministrski svet je
ta predlog odklonil, pripravljena pa je
podaljšati opcijski rok do konca leta
1923, vendar ne tako, da bi dobili pri-
zadelet med tem večje politične pravice,
onim, ki še niso optirali.

Politična situacija

RADIČEVO KOLEBANJE. — SPORAZUM MED RADIKALCI IN DE-
MOKRATI O DELOVNEM PROGRAMU.

Beograd, 20. novembra. (Izv.) Radi-
čevo kolebanje, ali pride v Beograd ali
ne, je vzelo že vso resnost negovih ak-
cij. Čuje se, da se Radič pripravljajo,
da pride v Zemun na nekakšno »pogajanja
s Srbijo«. Na vsak način bi rad kom-
promitiral takozvano Davidovičovo kri-
lo v demokratski stranki, vendar je po
znanem Drinkovičevem poročilu prišlo
na dan, da je Davidovič odločno odklo-
nil ž njim nadalje razpravljati in so tu-
di poznejši poizkusi, zblížati blokaše z
levim krilom demokratske stranke, niso
več uspešili.

Vodstvo akcije je prešlo nato v roke
g. Protića. Pa tudi pri opozicijskih stran-
kah, zlasti pri klerikalcih ni več tolike-
ga veselja za to, da bi se blokaši udele-
žili skupščine, ker se boje, da bi bila
skupščina v tem slučaju za delo nezmo-
žna in bi bila potem nemudoma razpu-
ščena. Neprestana posvetovanja opozici-
onalcev ki se sestajajo skoro vsak dan,
do sedaj še niso rodila nikakega uspeha.
Pogajanja za dovolitev delovnega pro-

ospredu, odložila ad calendae graecas,
čim bi uspelo podreti sedanjo vlado
ter pripeljati na ministrske stolce dr-
žavnopravne deklaratorje.

Na srečo tudi oni politiki, ki so ne-
kaj časa pripisovali akcijam blokašev ne-
kaj resnosti, danes dobro vidijo, za-
kaj gre in tako bodo ministrske krize,
za kaj se v Ljubljani tako lepo razvijajo,
tudi v Ljubljani končale.

Uradniška pragmatika

Beograd, 20. novembra. (Izv.) Na da-
našnji seji zakonodajnega odbora se je
nadaljevala debata o uradniškem zakonu.
Razpravljala se je o 4. poglavju, ki go-
vori o dohodkih aktivnih državnih urad-
nikov. Poslanec Čubrovic je govoril k
členu 27, ki določa plače ministrskemu
predsedniku, ministrom in državnim pod-
tajnikom ter zahteval, da se tudi pod-
tajniki smatrajo kot politične osebnosti.
Kar se tiče sistema osnovnih in položajnih
plač, ki jih predvideva ta zakon, je po-
slanec Čubrovic mnenja, da je ta sistem
njasen in da se v njem ne more orien-
tirati. Istotako sta tudi poslanca Vuji-
ć in Divac kritizirala sedanjo stiliza-
cijo. Po končani debati je bilo sklenje-
no, da se celo 4. poglavje vrne sekciji.

Prvi dan orientijske konference

OTVORITVENI GOVOR ŠVICARSKEGA ZVEZNEGA PREDSEDNIKA.
LORD CURZON JE PESIMISTIČEN. — TURŠKA SAMOZAVEST.

Lausanne, 20. novembra. (Izv.) Dne-
s ob 3.30 popoldne je bila otvorjena
orientiska konferenca. Na zunaj je bila
otvoritev precej skromna, vendar pa je
vladalo nekako napeto pričakovanje. S
cvetličaste dvorane Mont Benot, iz
katere so napravili zborovalno dvorano.
Pred odrom stoji miza za predsedstvo,
okoli pa stoli za delegate. Na odru so
sedeži za novinarje zaveznih držav,
ostali novinarji pa sedijo za častnimi go-
sti. Za delegacijami so danes zavzeli
prostore zastopniki kantona, profesorji
tukajšnjega vsučilišča ter nekaj odlič-
nih oseb iz sosednih kantonov, med nji-
mi pa le malo dam. Dva švicarska častni-
ka ter en italijanski delegat v častni-
ka uniformi so bili edini, ki so pri tej
mirovni konferenci spominjali na vojno.

Švicarski zvezni predsednik Haab je
s kratkim nagovorom otvoril konfere-
ncu. Zahvalil se je za čast, izkazano Švi-
ci, zveznemu svetu in niemu, ter je iz-
razil željo, da bi konferenca končala
svoje delo s popolnim uspehom. Izrazil
je upanje, da bo grško-turška vojna za-
dnji del tragedije, ki je opustošila Evro-
po in del Azije in čije usodne posledice
bodo še dolgo čutili zmagovalci in pre-
maganci. Haab je nato apeliral na uvi-
davnost vlad ter je zaklical zbranim za-
stopnikom: »V vaših rokah je usoda drž-
av in narodov. Vaša naloga je zelo
košljiva in obsežna in mi vemo, kako
velika je vaša odgovornost. Vemo pa tu-
di, da leži izvor problema, ki jih imate
rešiti, daleč nazaj v preteklih stoletjih.
Zgodovina nas je učila, da so ti proble-
mi vedno uplivali na usodo starega sveta.
Dejstvo pa, da je danes več kot ko-
daj vsak narod navezan na drugega,
upravičuje upanje, da bodo božični praz-
niki prinesli od vojne prizadelet narodu
udejstvitve besed: Mir na zemlji!«
Konferenca je burno poskala pripro-
stim besedam predsednika. Čeprav je

bilo naznanjeno, da ne bo več govorov,
je vstal lord Curzon, ki se je zahvalil
Švicar za gostoljubnost. Zelo pazljivo je
govoril o problemih konference ter po-
vdarjal z nekakim skepticizmom, da se
je udeležil že mnogo konferenc zavezni-
kov in da je s posebnim veseljem in
upom prišel v Švico. Prvič se vrši po-
vojna konferenca na nevtralnem tleh. Za-
gotavlja je, da bi njegova delegacija iz
vsega srca želela Švicar čast, da postane
rojstni kraj končnoveljavnega miru v
orientu.

Po Curzonu je govoril Izmet paša, ki
je prišel v črni sukni. Trezno in mirno
je sporočil zahteve Turčije. Izjavil je,
da si je Turčija priborila mesto v civili-
ziranem svetu. Dokazala je svojo ve-
liko življensko zmoglost ter se pokazala
kot element miru, dela in edinosti. Na
mnogih obrazih poslušalcev se je pri tej
besedah turškega zastopnika videlo pre-
cejšnje začudenje, ki je postalo še večje,
ko je Izmet paša primerjal Turčijo s
Švico ter izjavil, da je zgodovina Švi-
ce pokazala, kakšno vrednost ima ne-
odvisnost za Turčijo. Zahteve Turčije
slonijo na resnici, ki je iz vojne izšla
konec dogma: da bo svetovni mir zajam-
čen le tedaj, ako bodo narodi sveta ži-
velni drug poleg drugega v svobodi in
neodvisnosti. V imenu angorske velike
narodne skupščine je izjavil, da bo ve-
rovala država svobodi razviti, da bo ve-
rovala svojo svobodo in neodvisnost.

Govor Izmet paše je vzbudil mnogo
varmiške odobravanje kot govora predgo-
vornikov.

Predsednik Haab je nato zaključil pr-
vo sejo orientijske konference ter sporo-
čil, da se vrši druga seja jutri v torek
ob enajstih v hotelu du Chateau v On-
chuyju. Med navzočimi je vzbudil sploš-
no pozornost Norvežanin Nansen, ki je
dospel popoldne, da zastopa na konfe-
renci interese svoje pomožne akcije za
begunce iz Male Azije.

Cuno vendarle sestavi vlado!

Nepolitično poslovno ministrstvo.
Berlin, 20. novembra. (Izv.) Državni
predsednik je nocoj ob devetih imenoval
tajnega svetnika Cuno za državnega
kancelarja ter mu drugič poveril nalogo,
da sestavi kabinet. Cuno je sprejel to
nalogo ter bo sestavil nepolitično poslov-
no ministrstvo, ne da bi se pogajal s
parlamentarnimi frakcijami. V teku ju-
trišnjega dne bo sestavil listo ministrov
ter v četrtek podal v državnemu zboru
svojo programatično izjavo. Predsednik
parlamenta je že oficialno stavil vlado
izjavo na dnevni red prihodnje seje, ki
se vrši v četrtek.

Novi turški kalif

Sultan dospel na Malto.

Malta, 20. novembra. (Izv.) Turški sul-
tan je danes zjutraj dospel semkaj.

Angora, 20. novembra. (Izv.) Komisija
narodne skupščine za verska vprašanja
je soglasno odobrila izvolitev Abdul
Medšida za kalifa.

Invalidsko vprašanje

Beograd, 20. novembra. (Izv.) Včeraj
je odbor 100 invalidov imel v inva-
lidskem domu sejo, ki je bila zelo živah-
na. Razpravljali so o situaciji, v kateri
se danes nahaja invalidsko vprašanje,
ter so prišli do zaključka, da je vladna
večina voljna, da reši invalidsko vpra-
šanje v čim krajšem času. Obenem pa
so naglašali dejstvo, da vlada še z ni-
čemer ni pokazala želje, da oživori
takozvani spoznavni projekt invalid-
skega zakona, ki je bil izdelan na ljub-
ljanski konferenci. Odbor je sklenil, da
bo zahteval svdijenec pri kralju, da mu
kot vrhovnemu poveljniku vojske razlo-
žijo težki položaj, v katerem se danes
nahajajo njegovi invalidi.

PRIHODNJA SEJA PARLAMENTA.

Beograd, 20. novembra. (Izv.) Pri-
hodnja seja narodne skupščine bo dne
22. t. m. ob 16. Jutri je v Beogradu praz-
nik.

KOKOSCHINGGOVE HIŠE.

Beograd, 20. novembra. (Izv.) Finančni
minister je začel ukiniti podpis kupne
pogodbe zaradi znanih Kokoschinegov-
vih hiš v Mariboru. Minister dr. Žerjav
je zahteval, da se kupnina vsekakor re-
zervira za nakup primerne zgradbe za
oblastno upravo v Mariboru in pride v
tem pogledu v poštev zgradba tamošnje
mestne hranilnice.

Sport

Gradec: Hertha (Dunaj) : Sturm
(Gradec) 3 : 0 (1 : 0). Sturm je nastopil
v novi sestavi, ki pa se ni izkazala.

Dunaj: Nedeljske nogometne tekme
so zelo trpele vsled snežnega meteža,
tako da gledalci niso imeli posebnega
sportnega užitka. Najvažnejša tekma je
bila vsekakor ona med Amaterji in Ad-
miro, ker je šlo za to, ali ostanejo Ama-
terji še nadalje na prvem mestu. In po-
srečilo se jim je. Premagali so Admiro
s 3 : 1 (3 : 0). Tudi tekma med Rapi-
dom in WAF je bila itak odločilna,
čeprav se je računalo že naprej z golo-
vom zmago Rapida. Če bi Amaterji po-
legli bi prišel Rapid na prvo mesto. Ra-
pid je premagal WAF. 2 : 2 (1 : 2).
— Drugi važnejši rezultati so: Wacker
: Rudolfshtet 1 : 1 (2 : 0), Hakoah
: Simmering 1 : 2 (0 : 0). Sportklub
: Floridsdorf 2 : 0 (1 : 0). Tekma za
pokal: Sturm 14 : Germania 4 : 0 (1 : 0).
Ostmark : Red Star 3 : 1 (1 : 1).

Praga in Hamburg: Dva vodilna če-
ška kluba, Sparta in Slavija, sta v ne-
deljo izšla proti najboljšima nemškima
kluboma kot zmagovalca ter s tem zo-
pet potrdila veliko stopnjo češkega no-
gometna. Slavija je v Pragi premagala
Spielvereinigung Fürth s 4 : 2 (1 : 2).
Češki prvak Sparta je v Hamburgu po-
razil Hamburger Sportverein s 3 : 2 (2
: 1). Pri zadnji tekmi je po en gol za
vsak klub rezultiral iz enajstmetrovke.
Bern: Švica : Holandija 5 : 0 (2 : 0).

Borza

Zagreb, devize: Dunaj 0.0845 - 0.0895
Berlin 0.85 — 1.05, Budimpešta 2.45 —
2.75, Milan 280 — 287, London 273.5 —
278.5, Newyork 61 — 62, Pariz 427.5 —
432.5, Praga 197.5 — 201.5, Sofija 40.5,
Zurich 1140 — 1150, Varšava 0.40 — 0.50
Bukarešta 38.75 — 40.25. Valute: dolar
60 — 61, zlati dolar 53.5 — 54.5, avstr.
krone 0.0845 — 0.0895, češke krone 195.5
— 198.5, marke 0.90 — 1.10, lire 279 —
283, francoski frank 420 — 425.
Curih: Berlin 0.0775, Newyork 539.50
London 24.17, Pariz 37.90, Milan 24.65,
Praga 17.20, Budimpešta 0.2250, Zagreb
2.15, Bukarešta 3.45, Varšava 0.0350,
Dunaj 0.0073, avstr. krone 0.0073.
Dunaj, devize: Zagreb 284.75 —
285.25, Beograd 1139 — 1141, Berlin
10.60 — 10.90, Budimpešta 30.70 —
30.80, London 326.350 — 326.950, Milan
3324 — 3329, Newyork 72975 — 73.125,
Pariz 5124 — 5136, Praga 2322 — 2328,
Sofija 539.50 — 540.50, Varšava 4.55 —
4.65, Curih 13.506 — 13.535, valuta do-

Iustični umor v Gorici

Gorica, 19. nov. 1922.
Prošli četrtek se je izvršil v Gorici eden najgorostasnejših škandalov, kar jih pomnimo. Italijanska justica je zopet pokazala, kako malo ji je do zakonov in do pravice, kadar gre zato, da spravi iz blamaže kako nacionalistično šovinistično akcijo v katero so zabredli, pa tega nočejo ali ne morejo pred javnostjo priznati.

V četrtek so namreč stali pred tukajšnjim sodiščem tisti krnski pastirji, katere so bili že svoječasno obdolžili, da so poškodovali spomenik na Krnu in so jih bili zaprti. Izpustili so jih šele po dolgem, tedaj, ko so fašisti doživeli blamažo, ko je bilo pred vsem svetom dokazano in tudi uradno ugotovljeno, da spomenika na Krnu ni poškodovala človeška roka, ampak strela.

Toda za tega, ki noče dokazov, vsi dokazi niso dokazi. Bili so obdolženi, morali so pred sodišče. Posebno, ker so danes fašisti na vladi in so hoteli z iustičnim umorom oprati svojo krivdo in blamažo.

Zagovarjati so se morali 16 letni Šmrekar, 16 letni Koren, 16 letni Perdici, 37 letni Mikluš, 17 letni Sovdat, 23 letni Ivančič in 18 letni Bajt. — Prvo dejanje, ki ga je napravil sodni dvor, katerega je vodil Vincij, je bilo to, da je odklonil vsak dokaz nedolžnosti obtožencev. Vse strokovnjaške izjave prvih inženierjev in celo vladne komisije, da je spomenik na Krnu poškodovala strela, so z eno potezo zavrgli. Na kaj so se oslanjali? Na mnenje nekega človeka, ki nikoli v svojem življenju na Krnu ni bil, a se je upal napraviti svoje strokovnjaško mnenje po fotografijah.

Ko je bil ta važen del opravljen, je imel pač državni pravdnik prav malo posla, zakaj sodniki so bili samo marionete vsakega ukaza. Državni pravdnik celo ni podajal nikakih dokazov za krivdo, zdelo se mu je to najbrž izguba časa in energij. Vincij pa je pripomogel s svojim kričanjem na pastirje, da so se ti še bolj zmešali. Sploh se je Vincij zviljal kot kača, hotel je ustreci fašistom in tudi pastirje ne prehudo obsoditi in to ravno je za sodnika neodpuščljiva zloraba, ki si jo bodo primorski Slovenci prav dobro zapomnili.

Dobro je govoril odvetnik Plego, ki je branil obdolžence, a kaj je pomagalo, ker je bilo že dano povelje, da morajo biti dečki obsojeni. In obsojeni so bili: Šmrekar na 7 mesecev in pol, Mikluš na 1 leto 3 mesece in 500 lit, Sovdat na 7 mesecev in pol. *Pravici je bilo zadoščeno.*

Jasno je, da pri tem ne more obstati. Vložen bo rekurz. Ta dan smo videli v sodni dvorani same Italijane, ki so se zgražali nad to obsodbo, v prvi vrsti nad načinom sojenja.

Mi pa smo se vpraševali: Kje pa so danes tisti zločinci, ki so požgali napise in lipo v Kobaridu. Kje so Vandači, ki so podrli in oskrnili Volaričev spomenik? Kje so požganci, ki so požgali župnišče v Drežnici? Kje so zločinci, ki so vršili morije nad našim ljudstvom v tistih gorah polnih dneh?

Pred sodiščem jih ni bilo, zakaj oni danes vladajo in zaman jih kličejo. Nekdo pa mora biti obsojen, da prevzame krivdo nase in to so ubogi dečki-pastirji, ki niso ničesar storili, kot ni ničesar storilo ljudstvo, ki je bilo zato že stokrat kaznovano.

50 letnica vinarske in otvoritve srednjekmetijske šole v Mariboru

Maribor, 19. novembra.

Danes je bila v Mariboru pomembna narodno - gospodarska slavnost, ki je prav sijajno potekala. Pred monumentalnim stavbiščem Vinarske in sadjarne šole, ki je ta dan obhajala svojo 50letnico, je začela ob 10. dopoldne svirati vojaška godba. V sled krasnega solnčnega dneva je poleg številnih, iz vseh strani Slovenije došlih odličnih gostov prisostvovalo tudi mnogo Mariborčanov. Točno ob pol 11. se je do zadnjega kottička napolnila okrašena slavnostna dvorana, kjer je sedanjí ravnatelj zavoda, gospod Zmave s prisrčnim nagovorom pozdravil goste in zastopnike oblasti, med njimi pokr. namestnika Hribarja, načelnika ministrstva poljoprivrede i vola Aca Jovanovića, načelnika Sančiča, dvornega svetnika Kremenčiča in okrajnega glavarja dr. Senekoviča iz Ljubljane, kmetijskega svetnika Rohrmanna, poslanca dr. Kukovca, Ureka in Mirmolja, višjega nadzornika dr. Poljanca okr. glavarja dr. Lajšniča, župana Grčarja, polkovnika Miladinovića, nadsvetnika Kerševana, zastopnika cerkve dr. Mateka, rektorja dr. Ulmanskega iz Zagreba in nešteto drugih zastopnikov uradov, korporacij, zlasti gospodarskih in zaslužnih mož ter bivše gojence zavoda, ki so bili v lepem številu navzoči. Spontane ovacije so privedli navzoči zavodnemu sosedu, rodoljubu - starčku dr. Turnerju, katerega je gosp. ravnatelj posebno prisrčno pozdravil.

Pokrajinski namestnik je nato opravičil službeno zadržanega ministra Pucija, sporočil njegove pozdrave in čestitke zavodu ter v daljšem govoru opozarjal na važnost gospodarskih šol. Končno je imenom ministra Pucija otvoril srednjo kmetijsko šolo v Mariboru. Načelnik Jovanović je v simpatičnem govoru razvil naloge srednjih gospodarskih šol in njih po-

men za razvoj gospodarstva in kulture ter želel vinarski, kot pravkar otvorjeni srednji kmetijski šoli čim največ uspeha. Ravnatelj Zmave je prečital celo vrsto brzojavnih pozdravov iz cele države, med njimi tudi bivšega dolgoletnega ravnatelja Zweiflerja iz Avstrije ter nato podal v lepem, pregledno sestavljenem referatu zgodovino zavoda tekem petdesetih let. Za našo minulost je zanimiva njegova konstatacija, da je bilo v tem, Slovenskem namenjenem zavodu prepovedano gojenjem govoriti slovensko, čitati slovenske knjige, da celo strokovne. Da so mogli Slovenci slediti poduku, so uvedli zanje poleg dvehletne učne dobe še enoletni pripravljalni letnik, ki je ob prevratu seve odpadel. Z zavodom, ki ima 20 zgradb in zgradbič, je združeno posestvo v obsegu krog 100 oralov.

Kmetijski svetnik Rohrman je potem v izčrpnem referatu govoril o kmetijskem šolstvu v Sloveniji ter med drugim konstatiral, da razven Češkoslovaške nobena druga država v Srednji Evropi ne kaže toliko smisla za podpiranje kmetijskega šolstva, kot ravno naša. Te podpore pa je v Jugoslaviji specielno deležna predvsem Slovenija, ki ima tri kmetijske šole, veliko večja Hrvaška le 4 in še večja Srbija samo 5. Med našim ljudstvom žal ni pravega umevanja in odziva za kmetijsko šolstvo, katero je treba uvažati od zgoraj: v Prekmurju se celo branijo kmetijske šole. Tu ima učiteljstvo in duhovščina na deželi še mnogo narodno - probujevalnega dela!

Ob koncu slavlja sta bila obdarjena dva zavodova uslužbenca, ki služita tam že 47 let in 25 let. Nato so se zborovali za spomin zavodu skupno slikali, gosti so bili pogoščeni. Popoldne so si skupno ogledali krasno vrtnarsko podjetje «Vrt» Džamonja in drug, kjer so občudovali zlasti tisočere ciklame in krizanteme.

V interesu stvari omenjamo tudi žaljivo nepozornost prirediteljev, ki so pri pozdravu kljub pravočasni prijavi popolnoma prezrli zastopnike časopisov, dasi so prej prinašali za slavo številna poročila. Novinarski klub v Mariboru bo izvajal konsekvence.

Najboljši odgovor hujskačem

klerikalcem, zajedničarjem in bernotovcem je pismo, ki so ga poslali ljubljanski državni nameščenci - neuradniki ministru drju. Zerjavu. Pismo se glasi:

«Na sestanku državnih nameščencev - neuradniških skupin - ki se je vršil dne 10. novembra 1922, je delegat tovariš Janko Benedičič, policijski detektiv, kot zastopnik maksimirancev na kongresu v Beogradu, v obširnem referatu poročal o Vaši vztrajni in energični intervenciji pri gosp. finančnem ministru in to osobito glede ukinitja maksimiranja, vsled česar so navzoči zborovalci - maksimiranci - soglasno izrekli Vašemu blagorodju svojo najiskrenejšo zahvalo v vidano prošnjo, da se Vaše blagorodje še nadalje blagohotno zanima za težnje neuradniških skupin.

Zbor ei dovoljuje, da Vaše blagorodje naproša, da se prej kot možno izposluje pri merodajnih činiteljih, da se takozvani enkratni nabavni prispevek še v teku meseca izplača. Pripomni se, da je cena najpotrebnejših življenjskih potrebščin v teku zadnjih dni ponovno silno poskočila.

Upajoč, da bo Vaše blagorodje težnje naših skupin še nadalje podpiralo, beležimo s spoštovanjem sklicateljji sestanka:

Franc Zorko s. r.
predsednik društva nižjih nameščencev.
Bernard Počkar s. r.
predsednik policijske organizacije.
Janko Benedičič s. r.
delegat neuradniških skupin.

Politične beležke

+ Primorski volilni odbor ima sestanek v četrtek, dne 23. novembra t. l. pri «Levu». Gosposvetska cesta, ob 8 zvečer. Poroča gosp. dr. Puc. Pridite zanesljivo!

+ Zaupni sestanek JDS v Šiški se je vršil večeraj v gostilni pri Grčarju, ki je bil prav dobro obiskan. Prihodnji sestanek se vrši v petek pri g. Kolanču na Kavškovi cesti.

+ Javno vprašanje na g. dr. Ravniharja. V večerajšnjem «Slov. Narodu» čitamo med drugim, da ste trdili Vi na sestankih «Zajednice», da je romalo 1.300.000 K v «Jutrovo» uredništvo. Pozivljamo Vas, da se javno izjavite, ali ste hoteli s tem namigavati, da se je kdorkoli v uredništvu «Jutra» okoristil s tem denarjem in prejel od «Jutra» le en vinar več od svoje normalne, pošteno zaslužene plače. — Uredništvo «Jutra».

+ Kamenarovičeva afera, Dr. Ravnihar je v večerajšnjem «Slov. Narodu» v obrambo svojega uskoštva posvetil cele kolone tudi Kamenarovičevi aferi. Pred vsem moramo konstatirati, da dr. Ravnihar ne pove, da je bila ta afera umetno uprizorjena osebna goinja z glavnim namenom, ubiti ministra dr. Zerjavu. Ni res, kar trdi dr. Ravnihar, da je učinkovalo razkritje o fondu 3 milijonov, kakor strela z jasne neba. Za širšo javnost morda res ne pa tako zanj, ki je bil o aferi natančno tučen in je na slej pridno so-

deloval še predno je iztruhnila, z veliko senzacijo v «Slov. Narodu». Njegov brat dr. Roman Ravnihar je oče te grde afeze. Ze s Kamenarovičevu afero se faktično je začel volilni boj dr. Ravniharjeve grupe. To je danes za vsakega slepega vidno in jasno. Zanimivo je le primerjati to, kar je «Narodu» pisal o tej aferi meseca maja, in to, kar je govoril o njej dr. Ravnihar sedaj. Takrat so govorili o samih tativih, ki so si polnili svoje žepce s tujim denarjem. Sedaj pravi dr. Ravnihar: «Ne rečem, da v svoje osebne namene, pač pa v politične svrhe te kliče». Proces dr. Kramerja proti inž. Tavčarju je menda iztrezil. Iz teh in nadaljnih izjavanj je videti, da bi bilo vse dobro in vse prav, ako bi bila teh treh milijonov deležna njegova «klika». In baš dr. Ravnihar je tvoril v stranki kliko, ki se je, kakor v večerajšnjem članku sam priznava, sestajala in delala naklepe proti stranki, ki je bila po 99% večini na strani onih, ki jih on ni mogel živih videti. Dr. Ravniharju ne zadostuje, da sta načelstvo in zbor zaupnikov odobrila postopanje «klike», njega pa obsodila. Ako bi mu ne bile osebne politične špekulacije več nego stvar stranke, bi se pokoraval njenemu «oglasnemu sklepu». Kar se tiče uporabe zgoraj omenjenega fonda, poudarjamo samo še to, da so bili računni od kompetentnega foruma stranke z vso vestnostjo pregledani in odobreni. Dr. Ravniharjeva in Jelačinova grupa je tudi nabirala pod strankino firmo sredstva. Tudi ona je z njimi svobodno razpolagala, razlika je le v tem, da gospodje za stranko niso nikdar imeli denarja, pač pa zase, dočim je «klika» gledala na stranko in nič nase. «Klika» ima za uporabljeno fond absolutorij stranke, ki ga nima niti dr. Ravnihar, niti g. Jelačin.

+ Proti napadom komitejev v Trakiji. «Politika» piše iz Aten: Gosp. Balugdič, poslanik kraljevine SHS v Atenah, je naznanil grškemu ministru zunanjih poslov Politisu, da je beograjska vlada protestirala v Sofiji radi napadanja bolgarskih komitejev v Trakiji. Kakor se doznava, bo protestirala v Sofiji radi komitaškega gibanja tudi romunska vlada.

+ Carigradska propaganda proti naši državi. V Carigradu obstoja muslimanska organizacija Bošnjakov», ki nedvomno uživa posebno protekcijo Kemal paše. Organizacija vodi propagando proti naši državi in priobčuje «dopise» v carigradskih nacionalističnih novinah. Razodeva pravovernim bratom, da so bosanski muslimani najiskrenejši privrženci kalifata in priznavajo Turčijo za svojo veliko domovino; želje in mišl bosanskih muslimanov so posvečene le zmagonosni turški vojski, njihovi pogledi upravljani le na Carigrad, odkoder od nove Turčije pričakujejo pomoč in odrešenje»... Seveda so te vesti le groteskna pretiravanja dejstva, da je pri enem delu bosanskega muslimanskega sveta verski občutek še vedno silnejši nego narodni. Na kemalistične agitatorje bo pa treba strogo paziti.

Po svetu

— Nekaj podatkov o praški univerzi. V študijskem letu 1921-22 je bilo na praški univerzi nastavljenih 266 učiteljskih moči; med temi 112 rednih in 24 izrednih profesorjev. Predavani in seminarjski vaj je bilo najavljenih v zimskem semestru 551. Strogih izpitolv (risgorozov) je bilo prestanih 2642, doktorskih disertacij predanih 64. Za doktorje je bilo promoviranih 731 slušatelj in 57 slušateljic. Inskribiranih je bilo v zimskem semestru 8814, v letnem pa 7687 slušatelj in slušateljic. Fakultetna razpredelba slušateljstva je bila sledeča: 41 bogoslovcev, 3584 pravnikov, 2853 medicincev, 1439 filozofov in 897 slušateljev prirodnoznanstvene fakultete. Inozemskih slušateljev je bilo 1684, med temi 705 Jugoslovancev in 85 Bolgarov.

— Nadziranje tujcev v Berlinu. V sled velikega navala tujcev se je osnoval pri berlinski policiji poseben urad za tujce, ki izdaja dovoljenja za bivanje v Berlinu, kakor tudi navodila glede vseh vprašanj, ki se tičejo tujcev.

— Število brezposelnih v Avstriji. Dunajsko časopisje poroča, da je bilo te dni na skupščini socialdemokratskih strokovnih organizacij konstatirano, da znaša število nezaposlenih v Avstriji 100.000 in da tretjina teh ne dobiva nikake podpore. Ker pa bo meseca decembra odpuščenih iz državne službe nad 25 tisoč nameščencev, se bo število nezaposlenih še znatno zvišalo.

— S čim si belijo glave v Podkarpatski Rusiji. Podkarpatska Rusija, ki jo upravlja Češkoslovaška, je kulturno zelo zanemarjena dežela. Madžari so ločili tam renegate, a za vzgojo ljudstva se niso brigali. Treba sedaj tam intenzivnega kulturnega dela, toda za enkrat se je pripravilo za — književnem jeziku Igor Husioj je priporočal velikorusčino, gospod Vološin pa je drugih mišl ter pravi, da je nemogoče malorusčino pisati z velikim pravopisom ter je zato proti velikorusčini. Neka šolska anketa se je izrekla za to, v književnem jeziku se bližati dialektu vrhovinskemu, ki ga govori velik del maloruskega ljudstva. Vsa stvar izgleda kakor nekakšno Prekmurje. Samo da nesrečni Slovani v svoji svobodi ne izvalje še kakšnega novega književnega jezika, da bo zmešnjava večja.

Prosveta

Ljubljanska drama.

Torek, 21.: Zaprt.
Sreda, 22.: «Živi mrtveci». A.
Četrtek, 23.: «R. U. R.». Izv.
Petek, 24.: «Jack Straws». D.
Sobota, 25.: «Ploha». E.

Ljubljanska opera.

Torek, 21.: Koncert gospe Ade Poljakove. Izv.
Sreda, 22.: «Tajnost». D.
Četrtek, 23.: «Jenufa». B.
Petek, 24.: Zaprt.
Sobota, 25.: «Prodana nevesta». C.

Mariborsko gledališče.

Torek, 21.: «Namišljeni bolnik». C in kuponu. (Sprememba se je morala izvršiti, ker je vojaška godba zadržana.)
Sreda, 22.: «Hoffmannove pripovedke». A (Gostuje g. Gellner).
Četrtek, 23.: «Namišljeni bolnik». C in kuponu.

L. (X.) sinfonični koncert muzike Dravske div. oblasti, ki se je vršil sinoči v veliki dvorani hotela «Union», nam je predstavil izvorno noviteto domačega skladatelja Rista Savina: «Cajna punčica», ki je dosegla lep uspeh. Ostali program je obsejal Beethovenovo uverturo «Ustvaritev Prometejeva» in Dvořakove «Legende» ter kot višek Brahmsovo «Einfonijo». Izvajanje je kazalo izredno marljivost in umetniško ambicijo Muzike Dravske div. oblasti. Od leta 1920 doslej nam je podal ta orkester že peto velikih sinfonij in celo vrsto velikih glasbenih umotvorov. Tako predstavlja orkester ne le za Ljubljano, nego za vso Slovenijo kulturni faktor, ki zasluži najspatičnejše uvaževanje. Koncert je bil vzelo obilice glasbenih prirediteljv prav dobro obiskan, dasi, žal, niso bili zasedeni vsi — baš najboljši prostori. Med navzočimi so bili pokrajinski namestnik Hribar, podnamestnik dr. Baltič z večjim številom višjih uradnikov in skoro polnoštevilno oficirski zbor, Kapelniku dr. Jos. Cerinu, ki delujo v najtežavnjeh razmerah, smo dolžni hvale in priznanja.

Sprememba repertoarja v ljubljanski operi. Ker je gospa Lovšetova obolela, se poje v sredo dne 22. novembra namesto «Seviljskega brivca» Smetanova opera «Tajnost» za red D. Vlogo Roze poje gna. Sfilgojeva.

Ljubljanskim gledališkim abonentom. Nekateri gledališki abonente so izrazili željo, da bi se igrala otroška igra «Krojaček-junaček» tudi za vse abonmante. Prosimo gg. abonente, naj so o tem gledališki upravi izjavijo.

Koncert gospe Ade Poljakove v opernem gledališču. Spored koncerta gospe Ade Poljakove, ki se vrši danes v torek dne 21. oktobra, obsega mnoge nove, pri nas doslej še neznane ruske koncertne glasbe. Veleznimivo bo izvajanje Musorgskega otroških pesmi, ki so svetovno priznane najboljše skladbe te vrste. Italijanski spevi Cimarose, Martinija in Pergolesija, ki so tudi na sporedu, zahtevajo višek kulta v glasovni izobrazbi in jih more izvajati le tako velika umetnica, kakor je gospa Poljakova. Pred desetletji je slovela kot interpretirja teh spevov slavna Alice Barbi. Posnetikom koncerta, ki ljubijo moderno glasbo, bo ustrezno z Debussyjevo pesmijo «Mandoline». — Izvajanje koncertnega predavanja je nekaj povsem drugega in različnega od opernega. Skala duševnega izražanja je pri koncertnem petju mnogo obsežnejša in zato težja nego pri opernem. In gospa Poljakova so uvrstili kritiki francoskih, nemških in italijanskih listov med prve koncertne pevke. V njenem izvajanju slave zlasti ljajnost njuns in bogato pestrost čistvenega izražanja. Večina prevodov zanimivih tekstov bo zaradi popolnešera umevanja in uživanja natisnjena na lepkih, na kar občinstvo opozarjamo. Teksti so na razpolago pri blagajni in na večer koncerta pri biljetarjih.

L. N. Tolstoj: «Spoved». Poslovenil J. Vidmar. Izdala «Umetniška založba» P. L. Naroča se pri J. Vidmar ml. Pred škofto 19.

Mariborsko gledališče. V petek so predstavljali tretjič zopet pred polno hišo «Hoffmannove pripovedke». Predstavila je bila v splošnem dobro podana, v delu pa se je, da novi Hoffmann, gosp. Gellner, menda ni imel nobene predskusnje s ansambлом in orkestrom. Temu je morda pripisovati, da se nam je zdel njegov Hoffmann precej slabši kot je bil Knittlov. — Upamo, da bo šlo pri prihodnji predstavi v torek boljše. V petek se je pripetil koncert drugega dejavnega zbor za odrom barkarole, neprijeten incident. Med tem, ko je orkester v pianu spremljal, je zbor padel za celi ton tako da je moral dirigent proti koncu barkarole orkester ustaviti, dokler ni zbor končal. Podobne nepriklpe se so pripetile že ponovno, ker se zaradi rampe, s katero je svoječasno g. Nušič drami na ljubo podaljšal oder, orkester, zlasti violine, osobito še svirarji, s sordini, ne sliši na oder, kakor se je to pripetilo v petek. Zaradi tega imajo težko stališče kapelnik, ki je bil topot umljivo ves iz sebe, solisti in najbolj zbor, ki mora večkrat plavati brez vesel. Glasbena dela vsled tega defektu stalno trpijo in je torej nujno potrebno, da uprava čim preje odpravi rampo, kar so baje že vsi kapelniki zahtevali. Ugodni desodanj razvoj gledališča nalaga vodstvu dolžnost, da odstraniuje premagljive zapore.

Sokolsstvo

«Sokol I.» Bratje, sestre nemila smrt ne prizanaša našim vstam. Premilni le mestni računski nadrevident naš dragi brat Rihard Svetlič, naš član in bivši odbornik. Dolžnost naša je, da dostojno počastimo poslednjo pot tihega in mirnega narodnega delavca. Njegov pogreb se vrši v sredo ob štirih popoldne. Vabimo Vas, bratje, da se v kroju udeležite pogreba polnoštevilno. Pol ure prej se zbiramo na Taboru. Zdravo!

I. Jugoslovenski vsesokolski zlet v Ljubljani. Seja zletnega likvidacijskega odbora se vrši v sredo, dne 22. t. m., točno ob 6. uri zvečer v Saveznih prostorih. — Poslednja seja zletnega finančnega odbora se vrši v sredo, dne 22. t. m., točno ob 7. uri zvečer v Saveznih prostorih. Prosimo polnoštevilno udeležbo. Zdravo!

Sokolsko društvo v Mostah sklicuje v nedeljo 26. t. m. ob 2. popoldne v telovadnici na Selu izredni občni zbor. Spored: Sprememba pravil in nakup stavbe za lastni dom. K polnoštevilni udeležbi vabi odbor. Zdravo!

Sport

Nedeljske nogometne tekme.

Ljubljana. Primorje rez. - Jadran 3 : 3 (0 : 2). V nedeljo na igrišču Primorja igra prijateljska tekma med rezervo Primorja in pivakom II. razreda Jadranom je končala neodločeno. Rezerva Primorja je bila ojačena s 3 igralci I. moštva, v Jadranu pa je gostoval kot desno krilo Weibl (Ilirija), ki je pa s svojimi of-side pozicijami več škodoval kot pa koristil. V prvem polčasu sta si bila nasprotnika popolnoma enakovredna, igra je valovala sem in tja ter je le odločnejša napadalna vrsta Jadrana, v kateri so posebno ugajali Jamnik, Martinak in Rape, dosegla v tem času 2 gola. V drugem polčasu pa je Jadran popustil in Primorje je prišlo v premoč ter doseglo tri gole. Tretji gol za Jadran rezultira iz nenadnega prodora, katerega bi pa lahko obramba Primorja pri večji pazljivosti ubranila. Dobra v Primorju je bila krilska vrsta posebno pa Zuchiatii kot srednji krilec in pa Slamič. Zelo je ugajal Mateječek ki je dosegel sam dva gola. Tudi Lovrič v obrambi je bil na mestu. Sodnik g. Kramaršič zelo dober. — Rezerva Ilirije - LASK 2 : 1. Ilirija II. : Svoboda (Mošte) 1 : 0.

Zagreb: Hašk : Viktorija 5 : 2 (4 : 1), Concordia : Croatia 5 : 0. — Druge tekme: Penkala : Slavija 2 : 1 (0 : 1), Derby : Zagreb 15 : 0, Sava : Poštariji 3 : 1, Zmaj : Amateurji 2 : 0, Atena : Unitas 4 : 0, Uskok : Sokol 0 : 0.

Höfferjeva vojna poročila

Se vsem je v spominu, kako je general Höffer za časa svetovne vojne vlekel za nos vso javnost z vojnimi poročili o avstrijskih in nemških zmagah. Na koncu je bil ta vojni poročevalec že tako diskreditiran, da so ljudje brali njegova poročila narobe. Kadar je poročal o veliki zmagi, je bila sigurno velika porolomija. Sedaj pred volitvami je prevzel «Slovenski Narod» ulogo Höfferja s tem, da prinaša fantastična poročila o zajedničarskih shodih. Bolj ko je bil klavern shod, večje je poročilo «Slovenskega Naroda». Tako n. pr. ima večerajnji «Slovenski Narod» nad pol kolone dolga poročila o shodu v «prostranih prostorih» Sokličeve gostilne v Trnovem. Dejstvo je, da je ta shod obiskalo le 5, reci pet Trnovčanov, poleg 25 iz mesta pripeljanih zajedničarjev z govorniki vred.

Shod pri Ribiču na Dolenjski cesti je bil pogoreto v pravem pomenu besede. «Slovenski Narod» sicer že sam piše, o «nepriklki, da se v objavi za ta shod ni izrecno povedalo, katerim volilnim okrajem je bil namenjen. Mala sobica pri Ribiču je ostala skoraj prazna in gospodje sklicatelci so bridko tožili, da niso prišli delavci, ki so bili naročeni». Priganjači zajedničarskih verižnikov so namreč zašli v drugo gostilno.

Shod v Šiški pri Anžku je bil res obiskan. Prišlo je nad 50 ljudi, to pa zato, ker je bila ravno sobota in ima z Anžkom dobro vino ter domače klobase. Med shodarji je bilo večje število železničarjev, bivših NSS, poleg njih pa tudi prav lep broj pristašev drugih strank, ki so se nad klobasami zabavali. O nekaterih zelo interesantnih izjavljanjih na tem shodu pišemo na drugem mestu.

Shod pri Pavšku na Martinovi cesti poslovljata nedeljska «Jugoslavija» in «Slovenski Narod». Ob napovedani uri je bilo na tem shodu 8 slušateljcev, ob 9. uri, ko se je shod začel, se je nabralo vsega skupaj 20 ljudi, med temi 6 demokratov. Pozneje je prišlo v gostilno še pet rednih gostov, ki prihajajo skraj vsak večer. Raven 2 klerikalcev, 2 komunistov, 6 demokratov in samo dveh bivših pristašev JDS so bili vsi shodarji bivši NSSarji.

Videti je, da ima zajednica postavljeno letično kolono, ki se pojavlja na vseh shodih, da namrvi dvem, ali trem ljudem, ki pridejo na zajedničarske «zborovanja» iz radovednosti, nekoliko korajže. Z letično kolono junščilo tudi dr. Ravniharja, ki je, kakor dokazuje njegovi članki in govori, zelo kratkoročna spomina in od enega shoda do drugega pozabi, da mu vsakega vedno eni in isti naseti kleskerji, 3 decembra ko bo prišel na zajedničarskega poloma, je bo tudi Höffer pri «Slov. Narodu» pobrisal, kakor jo je odkuril Höffer po zlomu Avstrije.

Domače vesti

* Kraljevska rodbina, kralj, kraljica in princ Jurij, so se v nedeljo dopoldne odpravili v Topčider ter odšli na Košutnjak, kjer so se dalj časa sprehajali med obkinitvom, ki jih je povsoli iskreno pozdravljalo.

* Naši diplomati pri kralju. V soboto so bili pri kralju na obedu naš poslanik v Budimpešti dr. Miloje Milojevič, poslanik v Berlinu Jovan Marković, generalni konzul v Pragi Jovan Vučković, svetnik poslaništva v Atini Jovan Dučić in odpravitelj poslov v Tirani Nastas Ilić.

* Odlikovanje. Z redom sv. Save IV. razreda je odlikovan postajatelj ljubljanskega glavnega kolodvora višji inspektor Juž. želez. gosp. E. Ludvik. Kakor čujemo, je to odlikovanje posebno priznanje za odlično vršenje prometne službe, ki jo vodi načelnik Ludvik v najtežavnejših razmerah tehnično nezadostno urejenega ljubljanskega glavnega kolodvora. Spodobnost in vna načelnika Ludvika in celokupnega osebja ljubljanskega glavnega kolodvora se je sijajno izkazala zlasti povodom velikih prireditelj, ki so se letos vršile v Ljubljani in ponovnih potovanj kralja, dvora in vlade.

* Koncert v proslavo narodnega praznika. Ljubljanska sekcija »Jugoslovanskega novinarskega združenja« priredi dne 1. decembra ob 8. zvečer v veliki »Unionovi« dvorani koncert s sodelovanjem ljubljanskih pevskih zborov in godbe dravske divizije. Fodrobni program se še objavi.

* Draginjske doklade za študente. Finančni minister je po navsetu ministra prosvete odredil, da se onim uradnikom, katerih sinovi uživajo državne študentske, za dobo počitnic, ko sinovi ne dobivajo državnega prispevka izplačuje za nje draginjska doklada.

* Maribor pozdravlja Hrvate. V nedeljo je imel Maribor svoj veliki dan. Mariborčani so pokazali, da je tudi masa meščanstva jugoslovanska, ki zna sprejemati svoje jugoslovanske brate s sijajem, ki ga zasluži veliki trdnosti. Majhna notica v listih je za dostovala, da se je zbrala k sprejemu »Lisinskega« na kolodvoru nad tisočglava množica. Ko je po majhni zamudni vlak pripeljal na postajo, je ob frontnih vrstah in navdušenih podzdravil množice svirala vojska godba jugoslovanske himne. Izstopivše pevke in pevce so narodne dame obsule s cvetjem in še zvečer so nastopile s poklonitvijo krizantem. V imenu mesta je lepo in pristržno pozdravil došlega župana Grčar. Za Glasbeno Matico jih je pozdravil skladatelj g. Oskar Dev; za nepričakovano ginja v sprejem se je zahvalil predsednik »Lisinskega« g. dr. Novak. Po sprejemu je bila v Grajski kleti prijateljska čajanka. Zvečer pa se je že pred napovedano urno napolnila Götzova dvorana, kar je tem pomembnejše, ker je bila v istem času ob polnem gledališču na odru »Proda na nevesta«. Kulturna probuja Mariborčanov zadovoljivo raste. Pri koncertu so izvajali kot v Ljubljani kompozicije, zasnovane v 15 in 16. stoletju katerih izvajanje zahteva dovršenih zborov. Lisinski je dokazal, da se lahko loti težkih nalog. Vse skladbe so zarušile globok utis. Med sporelom je bilo poklonjeno več vencev, od Glasbene Maticice, Pevskega društva Drava in dr. Po koncertu so Mariborčani milogostno prav lepo pogostili v Grajski kleti, ki je bila do odhoda ob 11. uri nabit polna. Bila je prav prijetna ju goslovanska zabava, pri kateri so se vrstili navdušeni govori z našimi in hrvatskimi posnimi. Mariborčani zaznamujemo s tem koncertom zonet lep korak v svoji kulturni zgodovini.

* Moka po 20, 21 in 22 kron. Ljubljaničanje težijo zadnje dneve, da mo raje kupovati moko že po 24 in po 25 kron. Mestni magistrat pa je dobil okoli 30 vagonov moke, ki jo prodaja v mestni aprovizaciji na Poljanski cesti od jutraj do zvečer vsak dan vsa komur po 20, 21 in 22 kron! Treba je le, da se vsakdo poslužuje ugodne prilike in ne bo mo treba tožiti, da so cene moki zopet narasle. Kakor nam pa poročajo, ne pride v magistratno prodajalno skoraj nihče — dasiravno je moka prvovrstna.

* Velik uspeh za naše begunce so dosegli demokratski poslanci, katerih zasluga je, da je bila v sporazumu z ministrom Zerjavom povodom razpisa ve o vojnoodškodninskem zakonu v parlamentu sprejeta resolucija, katera pooblašča vlado, da predloži prilive vojnih škod s strani Primorcev, ki so naši državljani, ter jih poravnava, o čem ne poskrbi za potrebne kredite. Ravnoisto pooblastilo je dobila vlada glede škod, povzročenih našim državljanom od Italijanov in od Nemcev na Koroskem. Ministrstvo za socialno politiko, ki je nedavno podaljšalo roka za prijave, bo postavilo posebno komisijo za pregled prijav.

* Predavanje o kumanovski bitki. O tem znamenitem dogodku v naši zgodovini je predaval v nedeljo dopoldne v dvorani »Kazina« načelnik štaba dravske divizije, polpolkovnik gosp. Stojanović. Dvorana je bila polna oficirjev — med njimi tudi mnoge rezervnih — ki so sledili z največjo pozornostjo zanimivemu strokovnjaku mu razlaganju, spopolnjenosti z zemlje-

vidnimi pripomočki. V kratkem bo tudi predavanje o bitoljski bitki, ki je sledila kumanovski in po svojem obsegu in pomenu nič ne zaostaja za svojo predhodnico. Upati je, da se tega predavanja — dan in ura bosta pravočasno objavljena — udeležijo še večje število rezervnih oficirjev, za katere je dobro, da se seznanijo s potekom velikih bojev, predhodnikov našega osvobojenja. Gosp. podpolkovnik je žel za svoja sijajna izvajanja mnogo odobravanja.

* Zahvala usmiljenih sester ministru Zerjavu. Na otoku Korčuli je letos zavladala posebno velika beda. Tam je nahajala velika sirotišnica, v kateri je mnogo zapuščenih dece iz cele Dalmacije. Sirotišnico vodijo sestre samostana Jčeri Milosrdja v Blatu. Vsa dosejana sredstva sirotišnice so se izkazala za premajhna. Po navsetu nekega rodoljuba so se končno sestre obrnile na ministra Zerjava, ki je takoj priskočil na pomoč. Izposloval je za sirote na Korčuli izdatneje podpore ter priporočil sestre tudi drugim faktorjem. Sedaj so se samostanske delegatice vrstile domov s popolnim uspehom. Poslale so ministru Zerjavu zahvalno pismo, v katerem mu izrekajo za njegovo izdatno pomoč v svojem in v imenu sirot stokratno hvalebo. Pismo je podpisala S. M. Gabriella, rednica »Kčeri Milosrdja III. reda sv. I. antiška« in S. M. Petković, upraviteljica Doma Milosrdja. Njihovi zahvali se jim pridružilo celokupno občinsko zastopstvo občine Blato.

* Smrtna kosa. V Ljubljani je umrl večeraj mestni računski višji revident Richard Svetlič. Pogreb se vrši jutri popoldne ob štirih iz trga Tabor št. 5. — V Črkvenci v hrvatskem Primorju je umrl bivši urednik »Naše sloge« Jerko Mahulja. Pokopali so ga v njegovem rojstnem kraju v Vrbniku na otoku Krku.

* Izpremembe v državni službi. Ivo Sancin, šef oddelka za kmetijstvo pokrajinske uprave za Slovenijo je bil pomaknjen v IV. činovni razred državnih uradnikov, vladni svetnik Alojzij Paulin v odstojnik veterinarskega odseka pri odelku za kmetijstvo v Ljubljani pa v V. činovni razred državnih uradnikov. — Podpolkovnik v r. Etbin Ravnihar, poveljnik in upravitelj državne zbirarne na Selu, je na lastno željo upokojen.

* Z ozrlom na »Poslano« trgovskega gremija v Mariboru objavljeno v »Jutru« dne 17. novembra 1922, objavlja predstavo pokrajinske uprave, da niti polajnska uprava, niti njeni podrejenci niti niso izvajali nikakega pritiska in tudi niso pripočeli nakupa blaga, ki so ga češki tekstilniki dali po znižanih cenah na razpolago za manj premožnejše prebivalstvo. Vsem občinam so bili samo razposlani vzorci blaga, iz katerih je mogel vsakdo spoznati kakovost blaga. Ker je bila natančno določena tudi cena, se ne more govoriti o kakem razočaranju. Vsek se je na podlagi vzorcev in cen lahko brez vsakega vplivanja odločil ali mu je nakup ugoden ali ne. Pri nakupu je izključeno vsako sodelovanje državnih oblastev. Dejstvo, da je povpraševanje po tem blagu tako veliko, ravno doblazuje, da prodaja tega blaga ni brez koristi za prebivalstvo. — Pokrajinski namestnik Hribar s. r.

* Nova poštna tarifa, sestavljena po službenih podatkih, je ravnokar izšla ter se dobiva po 10 Din v »Narodni list« in v Zagrebu (Vojniška ulica 13) ter v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

* Industrijska konferenca. Dne 4. decembra se bo vršila v Beogradu druga konferenca industrije iz vse Jugoslavije, na kateri se ustanovi nova organizacija industrije.

* Oproščanje od vojaške službe. V vojnem ministruju je aktivirana posebna komisija za presojo oprostive javnih službenecov od vojaške službe v vojni miru ter njihovo razmestitve po vojnih občinah.

* Tudi ustne kupne pogodbe o nepremičnih se morajo prijavitl darovnem uradu v roku 15 dni, določenem v čl. 111 taksnega in pristajbinskega pravilnika (»Uradni list« 104/1921). Prekoračenje tega roka ima za posledico kazen v petkratnem iznosu redne takse (glej razpisne delegacije ministrstva financ št. B II 1013/1—1922, ki izide v »Uradnem listu«).

* Ustavljen vlak na progi Dunaj-Trst in kor nam javlja ravnateljstvo državne železnice v Zagrebu, so avstrijske železnice počevši od 6. novembra zavile promet bizovnikov na progi Dunaj - Jesenje. Podbrdo - Trst in sicer D 109/D 9/4204/603 in 604/4205/D 10/D 110.

* Nov občinski gerent v Trbovljah. Franc Mercina je razrešen dolžnosti občinskega gerenta v Trbovljah. Na njegovo mesto je imenovan za gerenta te občine Robert Plavšak, učitelj v Trbovljah.

* Okrajni zastop v Slovenski Bistrici. Namesto Petra Novaka, ki je nedavno umrl, je imenovan za gerenta okrajnega stopa v Slovenski Bistrici Alojzij Pintar, trgovec v Slovenski Bistrici.

* Dobrotnik invalidov. Beograjsko časopisje poroča, da je neki tamošnji industrijalec in bivši rezervni častnik zapustil v svoji oporoki invalidskemu združenju milijon kron.

* Dobrotnik »Rudečega križa«. Kakor poročajo iz Beograda, je švicarska obitelj Fegeli iz Zeneve darovala jugoslovanskemu »Rudečemu križu« vsoto 50 tisoč švicarskih frankov, da občasti spo-

min svojega rano umrlega obiteljskega člana Kristijana Fegelija, bivšega švicarskega konzula v Beogradu.

* Celjski ponočni davek. Zaradi malomarnega pobiranja ponočnega davka je bil obsojen na 2000 Din denarne globe najemnik celjskega hotela »Uniona«, g. Martinovič. Vložil je priziv na občinski zastop.

* Humorističen ponočnjak. Poročajo nam iz Maribora: V soboto se je zagovarjal pred mariborskim kazenskim senatom carinski sluga Josip Völker, ki je v precejšnjih alkoholskih objemih žalil stražnika, ko ga je z njegovo družbo po policijski uri gonil iz gostilne. Völker je sicer doma iz Pobrežja pri Mariboru, vendar se je stražniku legitimiral sledeče: »Jaz sem od carine, švabške matere, srbski sin, kaj vas briga moje vino, vi ste pijan ajdite dalje!« Sodšče mu je za to megalomanijo prisodilo 14 dni zapora.

* Iz Sp. Šiške nam pišejo: «Nova Pravda» od 18. novembra nam Šiškarjem zopet obeta v tekočem tednu 2 predstavi. Gospodje od zajedničarjev in od bivše NSS na čelu jim dr. Ravnihar, kaj radi prihajajo v našo Šiško, katera je res zapuščena po krivdi voditeljev te zveze. Morda so se zaljubili na prvem sestanku dne 11. novembra »pri Raci«, na katerem je bilo tudi nekaj dam... Na zajedničarskih »shodih« se uprizarjajo prave komedije. Lastni pristaji se ogražajo nad tem, kako dr. Ravnihar sebe hvale in očitno kaže svojo nebrzdano politično častihlepnost. Samo tega nihče ne razume, kako more dr. Ravnihar pitati političnice z napovedjo — svoje znanje. Mi Šiškarji se v ostalem dobro zabavamo. Zajednica pri nas nima nobene zaslombe, pač pa gre vedno par naših pristajev poslušati zajedničarske govornice. To se našim ljudem ne more šteti v zlo. V Šiški nimamo ne gledališča, ne cirka in vendar se včasih radi nekaj poglabamo. Zlasti če so predstave, kakor ona sobotna pri Anžoku tako kratkočasne in — zastojne. — Šiškarji.

* Za tepce jla imajo! »Slov. Narod« piše večeraj, da nameravajo demokrati prištajem zajednice dopovedati, da je »Zajednica« umaknila svojo listo in da naj naj naprednjaki volijo demokrate. Kakšno mnenje imajo bivši NSSarji o »Napredovcih« in narobe nam je znano. Da pa ima »Narod« vse skupaj za tepce, je novo; kajti le tepcem se da reči, da jih bo nekdo skušal prepričati, da je njihova stranka listo preklicala, akorsvno bodo v volilnem lokalni videli njeno skrinjico pred seboj.

* Nesreča na vinku. V četrtek dne 16. novembra bi se bila lahko pripetila bližnja Laškega večja nesreča. K vaku, ki odpelje iz Celja okrog pol 5. ure popoldne, je priklopljen poseben voz za dijake. Med vožnjo so se ti prerivali sem in tja, pri čemer se vrata, ki niso bila zaprta, nenkrat odpro. Ven pade en dijak, drugi pa še srečno obvisi na stopnicah. Tudi prvi je po izrednem naključju padel na mehko travo ter odnesel neznatne poškodbe na nogi.

* Nove peči »Univerzala«, ki so obenem štedilniki, se kurijo z žganjem, premogovim prahom, česlom itd. ali pa z drvmi, premogom itd. in gore neprestano od 8 do 15 ur. po velikosti. Desetmurno gorjenje ne stane niti eno krono, zko se uporabljajo žganje, pri debelem gorivu pa nudijo prihranka najmanj 50 odstotkov. S tem je doseženo največje ščedenje. Naročajo se pri zastopništvu: Stanko Zargi & Co., trgovina v železnice, Ljubljana, Sv. Martina cesta 15.

* V nobenem gospodinjstvu naj ne manjka zavitka dobrega čaja. Zahtevajte od trgovcev le čajne mešanice »Buddha« ker so najizdatnejše in najboljše.

Kulturno delo na severni meji

(Občni zbor Zgodovinskega društva v Mariboru.)

Zgodovinsko društvo v Mariboru je imelo v petek zvečer v kazinski dvorani svoj občni zbor z znanstvenim predavanjem društvenega predsednika prof. dr. Fr. Kovačiča o »historičnih spomenikih na Pohorju«, katera se je udeležilo nad tristo poslušalcev. Zgodovinski spomeniki v Pohorju sega v prahistorično dobo, kajti Pohorje je obdano z vncem starih utrd: najbolj znana utrdba je »Počtelca«, ki sega v 6. stoletje pred Kristusom. V teh starih utrdah je prebivalstvo iz vnožja Pohorja iskalo še za časa turških napadov zavetje. Te stare naselbine so Rimljani porabili deloma za sebe, kakor tudi cesto, ki so jo izpeljali po grebenu Pohorja. O rimski kulturi pričajo Mitrova svetišča na pr. v Rušah in Tintah. Tukaj so namreč Rimljani naselili odseljene vojake iz orient, ki so ob enem s trgovci v naših krajih razširili kult solnčnega božanstva Mitra, ki se je častil od iranskih gor do Škotske, od Afrike do Donave. Pozneje, ko so prenehala pustošenja po Madjarih, je prevladovala zapadna kultura, katero je pod vplivom svojih znamenitih vzgojiteljev regensburškega škofa Wolframa in brižinskega škofa Abrahama razširjal v naših krajih nemški cesar Henrik II. V njegovih časih so bili od Madjarov opustošeni kraji zopet naseljeni od Slovencev, ki so poprel pobegnili iz dolin v gorate kraje. Kult cesarja Henrika II. spričuje cerkev sv. Aneha na Pohorju, katera začetki segajo, kakor najbolj jasno svedoči cela stavba, v 12. stoletje. Močan

Gospodarstvo

S SVETOVNEGA ŽITNEGA TRGA

Na naših žitnih tržiščih se je prošli teden tendenca učvrstila. Zaradi močnega povpraševanja so vojvodinski imejtelji blaga povisali cene. Zlasti so poskočile cene žitu, dočim se pri cenah moki ne kaže tako veliki porast. Visoke cene domačemu blagu povzročajo, da se po nekaterih krajih oskrbuje konzum le s cenejšo uvoženo moko. Tako poročajo, da se v Dalmaciji razpečava je italijanska moka, a po vojvodinski nihče ne povprašuje. Ako hočemo, da se bodo naše žitne cene, ki so že zopet precej nad svetovno pariteto, razvijale normalno, bi bilo potrebno, da se zakonitim potom izločijo iz žitne trgovine zlasti oni spekulantski barantači, ki so se med vojno in v povojni dobi vrinili v to trgovino. Te pljavke izrabijo vsako priliko za navijanje cen s tem, da z lažnjivimi ali zavitimimi vestimi begajo konzum in tako umetno povečujejo povpraševanje po blagu. — Pšenica je narasla tekom zadnjih deset dni od 1300 na 1600 K ab postaja v Bački. Koruza stara se je tržila koncem prošlega tedna po 1400 K pariteta Zagreb. Nova se je prodajala po 700 K dobava v decembru. Nadalje se je tržila rž po 1600 K pariteta Zagreb, ječmen za pivovarne po 1500 K, oves slavonski po 1200 K pariteta Zagreb, moka po 23 — 23.50 K pariteta Zagreb.

Na merodajnih svetovnih trgih je bila prošli teden istotako čvrsta tendenca. Naraslanje cen v *Zedinjenih državah* so povzročili neprestani štrajki, ki so ovirali transportiranje. Poleg tega je pa tudi povpraševanje po ameriškem blagu veliko. Zlasti je veliko zanimanje za ameriško pšenico, ki je letos zelo dobre kakovosti.

Iz Avstralije poročajo, da so izgledli žetve trajno dobri.

Izvoz iz Indije je že pričel in se računna, da bo precejšen.

V Argentini je po ugotovitvi poljedelskega ministristva žetev zelo uspešna. Pšenice se je pridelo leto 58,60 milijon meterskih stotov proti 49,23 milijona v prošlem letu. Argentinja bo izgrala letos v preskrbi svetovne potrebe po žitu veliko vlogo.

Celo iz Rusije poročajo, da bo izvezala letos žito. Ta poročila so pa popolnoma neverjetna, ker z druge strani javljajo, da bo Rusija zelo gladovala tudi letošnjo zimo. Letina v Rusiji bi bila letos sicer povoljna, toda radi gladi in ostala ogromna površina polja neobdelana.

Cene v Češkoslovaški so prošli teden znatno padle.

Na nemških tržiščih so bile cene odvisne doslej le od gibanja na deviznem trgu. Kakor poročajo, je bila letos letina krompirja v Nemčiji izredno dobra, kar bo zelo uplivalo na nadaljni razvoj žitnih cen.

Na madžarskih tržiščih je zadnje dni opažati nazadovanje cen. Kljub temu se mlini vzdržljivi in pričakujejo še daljnega padca cen. Izvažajo se malo.

Čudno je, da naraščajo cene pri nas kljub temu, da so žita v vseh nam sosednjih državah cenejša. Zato je pričakovati, da bodo cene kljub vsem manevrom spekulantov kmalu zopet nazadovale.

HMELJ.

Za povečanje carine na uvoz hmelja, Minister za poljedelstvo in vode je stavil finančnemu ministru predlog, da se poveča carina na uvoz inozemskega hmelja v našo državo. S povikano carino naj bi se onemogočil tuj uvoz in osigurala prodaja domačega hmelja domačim pivovarom, zlasti ker je letos izvoz našega hmelja skoro onemogočen.

TRŽNA POROČILA.

Mariborski svinski trg. Dne 17. t. m. je bilo v Mariboru na trgu 214 svinj. Cene sledeče: mladi prašiči od 5 — 6 tednov so se prodajali po 550 — 700 K, od 7 do 9 tednov 750 — 900 K, 3 do 4 mesece stari 1400 — 1800 K, 4 do 6 mesecev stari 2600 — 2800 K, 8 do 10 mesecev 3600 — 4800 K, 1 leto stari 6000 — 6500 K. Meso se je prodajalo po 75 — 80 K za kg mrtve teže.

— Otvoritev uradnih dni trgovske in obrtniške zbornice v Celju. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani opozarja vse zainteresirane iz Celja in celjske okolice ter Savinjske doline, da se bodo prireditelj z 21. novembrom vršili vsak terek uradnih dni v Celju in sicer v uradnih prostorih javnega skladišča in prevozne črtniške družbe. Pred otvoritvijo uradnih dni se vrši v mali dvorani Narodnega doma sestanek interesiranih krogov, na katerem se bo pojasnilo pomen, namen in delokrog zborničnih uradnih dni.

— Izvoz suhih češpelj. Iz Valjeva poročajo, da se je iz tamošnjega okraja izvozilo doslej že okoli 2000 vagonov suhih češpelj. — Po poročilu naše kr. pooblaščenice trgovske agencije v Mariboru kažejo francoski uvozniki gotovo rezerviranost in čakajo na padec cen naših češpelj. Zato je uvoz naših češpelj majhen. Zanimanje konzuma za naše blago pa je precejšnje in se vsaka partija, ki dope v Francijo, hitro razprodaja.

— Zlata pariteta v Avstriji znaša od 20. do 26. novembra 14.940 papirnatih kron.

— Zlati carinski nadavek v Nemčiji znaša od 22. do 28. novembra 145.900 odstotkov (doslej 112.400 odst.).

